

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrto leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrto leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izveža po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Talmud pa judje.

Preiskava zarad umora krščanske deklice Estere Solymossy v Tisza Eszlaru se vrši na dalje, pa brez posebnega uspeha. Truplo umorjenega dekleta še niso našli in zaprti judje trdovratno tajé. Gospodski si na vso moč prizadeva reči priti na sled in judom ni dovolila, da bi se vjetnikom pošiljala „košer“ (to je po judovski veri kot čista dovoljena) hrana na državne stroške, da bi se pri prenašanju jedi ne prenašale tudi novice pa naznaila med jetniki in vnanjim svetom.

Da je slut opravičen, da je bila deklica umorjena iz verskih vzrokov za pripravo judovskih opresnih kruhov, smo nedavno v „Slovencu“ že povedali. V dunajskem listu „Vaterland“ št. 187 najdemo za to nov dokaz, ki ga hočemo ob kratkem omeniti. L. 1840 je bil v Damasku zginil kapucin p. Tomaž, jako priljubljen in sploh spoštovan mož, ki se je pečal z zdravilstvom in vsled tega užival splošnje zaupanje. Njegov služabnik Ibrahim Amara ga je šel zvečer iskat, ker ga celi dan ni bilo domu, pa tudi Ibrahim se ni več povrnil. Začeli so toraj sumniti, da so ju morda umorili judje, in Šerif-paša si je na vso moč prizadeval, da bi našli zginulega patra, ali pa zasledili njegove morilce. Preiskovali so vse sumljive hiše v judovskem predmestju, pa niso nič našli, pač pa sta dva grška kristjana povedala, da sta zvečer pred solnčnim zahodom srečala v judovskem predmestju patrovega služabnika, ki sta ga vprašala, kam gre. Rekel je njima, da gre svojega gospoda iskat, ki je šel v to predmestje,

pa se ni več povrnil. Šerif-paša je bil vsled tega še bolj potrjen v slutu, da so judje umorili patra Tomaža, in ker so nekoliko dni pozneje na vratih nekega brivca našli nabit nek oklic, kakoršnih je kapucin imel nekoliko pri sebi tistega dne, ko je zginil, sodili so, da utegne brivec o patru Tomažu kaj vedeti, ter so ga prijeli. Iz prva je sicer trdovratno tajil, a ko so ga dobro s palicami namazali, obstal je vse in povedal, da so kapucina in njegovega služabnika v hiši nekega bogatega juda Davida Hararija umorili. Natančno je opisal vse okoliščine in povedal tudi imena svojih sokrivcev, ki so jih vsled te izpovedi prijeli in zaprli. Pa tudi oni so trdovratno tajili, samo služabnik Davidov se je vdal in vse ravno tako popisal, kakor zaprti brivec. Pozneje sta tudi še dva druga obstala hudodelstvo in pravila, da so kapucina Tomaža v hišo Davida Hararija zvalili, češ, da bo nekemu otroku staval kozé, ga tam prijeli, zvezali in zaklali. Kri njegovo so vjeli v skledo, potem pa jo zlili v steklenico in dali višjemu rabinerju, ki je želel kri kakega kristjana za opresne kruhe dobiti, ker mu je bila že vsa pošla. David Harari mu je bil obljubil tako kri preskrbeti, ako bi ga tudi stalo 100 možen denarjev (12500 frankov). Povedali so tudi pri sodniji, da to kri rabijo za opresne kruhe, da pa je to skrivnost, za katero vedo samo veliki rabinerji. Glavo umorjenega patra so v možnarjih stolki, telo razsekali in vrgli v mestni kanal, kjer je sodnija te ostanke zares našla in po kapici, katero je kapucin Tomaž vedno nosil, spoznala, da so to zares ostanke umorjenega patra. Izid sodnijske preiskave bil je ta, da so bili štirje, ki

so se bili vdali, pomiloščeni, drugi pa, ki so tajili, k smrti obsojeni. Ker so bili pa bogati, potegnili so se judje v Evropi za nje in Mozes Montefiori pa znani francoski judovski odvetnik Cremieux, sta šla nalašč v Aleksandrijo namestnega kralja Mehmeda Alija prositi, da bi pravdo ustavil. Mehmed Ali je bil poseben prijatelj judov, ter je zares zaukazal, da se imajo vsi zarad umora patra Tomaža zaprti judje nemudoma izpustiti, pobegli pa se smejo zopet povrniti na svoj dom. Tako je bilo omenjene pravde konec; judje so zasluženi kazni sicer odšli, pa bilo je vendar-le dokazano, da judje pri svojih velikonočnih obredih rabijo kri kristjanov.

Tega pa judje ne delajo po ukazih Mojzesove postave, ki vživanje krvi marveč prepoveduje, ampak po naukih talmudovih. Talmud je zbirka raznih izročil farizejskih, ter je za jude vir ne samo verskega, ampak tudi državlanskega prava. Prva dela „Mišna“ in „Gemara“ sta bila sestavljena v tretjem stoletju po Kristusu. V petem stoletju se je njima pridejala še zbirka babilonskih rabinarjev, ki se imenuje babilonski talmud, je veliko popolnejši in ima tudi dodatke „tosafot“ ter pri judih toliko velja, kakor sv. pismo. V 12. stoletju je Mojzes Majmon napravil posnetek talmuda in izpustivši razne pripovedke sprejel samo postave za jude veljavne. Pred par leti izdal je prof. dr. August Rohling v Pragu knjigo „Talmudjude“, da čitatelji vsaj nekoliko zvedo, kako goropadne reči uči in priporoča judovski talmud. V njem stojé ti le nauki: „Kakor človek presega žival, tako presegajo judje vse narode sveta“. Zato pač ni čudo, da

Kaj se je zgodilo s samostani pred sto leti?

I.

Ko sem prvokrat hodil med zapuščenimi zidovji mekinskega*) samostana ogledovaje že precej zamazane podobe na stenah, temne sobe s preperelim podom in črnimi vrati, obšla me je nekaka žalost in groza. Mislil sem si: kdo je le stanoval v teh luknjah, kdo je sozidal to velikanško poslopje, in od kdaj je v tako zapuščenem stanu? Vprašam toraj na bližnji njivi delajočega ratarja, če ve on kaj o tem. „To je bil nunski samostan, moj oče so še ondi služili za volarja in kaj dobro se jim je godilo“. Ali je pa že dolgo od tega“, mu rečem na to. „Precej dolgo je že, kar so odpeljali v Velesovo zadnji nuni, ki so jih bili spodili; saj bili so takrat 30 let stari, zdaj so pa že čez 50 v grobu“. Več mi mož ni vedel povedati. Pa to malo je zadostovalo, da se je v meni vnela želja, vedno več zvedeti o mekinskih zunah in o drugih takrat progananih redovnikih. Kjer sem le mogel, spraševal sem stare ljudi ali brskal po knjigah, da vsežem

svoji vedoželjnosti. Če je, dragi bralec tudi s teboj tako, ne vem; vendar ti upam vstreči, če ti povem, kako je bil toliko samostanom tudi pri nas na Kranjskem odvzet prvotni in pravi namen. Pokazati hočem, kako se je zgodilo, da so zdaj tam vojašnice, kjer so se nekdanje glasile molitve pobožnih menihov, in tam razvaline, kjer se je toliko nježnih devic posvečevalo Bogu. Za to premišljevanje je pa ravno zdaj čas, ker je letos sto let od tega, kar so brezbožne roke pograbile premoženje toliko samostanov in pregnale na tisoče menihov in nun. Da se pa napad bolje spozna, pogledjmo 1. kateri so bili vzroki in priprave, 2. kako so pregnali redovnike in kaj se je zgodilo s premoženjem in 3. kateri so bili nasledki.

Pravi vzrok, da so pred sto leti toliko samostanov odpravili, je največje sovraštvo do vsega božjega in brezmerne lakomnost. Že kakih 50 let pred cesarjem Jožefom II. razširjalo se je brezverstvo posebno po Francoskem, kjer je nastalo veliko skrivnih družb, da so v njih obrekovali papeža, jezuite in druge redovnike. V kratkem se je pritepel ta brezverski duh na Nemško, posebno v više

kroge in nemški škofje so tako daleč zašli, da so očitno napadali papeža in mu odrekali najvišjo oblast. Ker je pa bila Avstrija takrat z Nemčijo po vladarji združena je naravno, da se tudi ta ni ubranila tem novotarijam. Že za Marije Terezije je bila večina višjih vrstnikov prostozidarska in sam cesarični mož je bil ud skrivne družbe. Ali vedeli so o veliki pobožnosti cesaričini in zato si niso upali očitno napadati cerkvenih naprav, zato so jih pa na skrivnem toliko bolj. Govorili so, da so samostani le cerkvena spakarije, ki je državi večkrat v napotje; v njih se ne goji pravi nauk Kristov, menihi lenobo pasejo, pa nič ne store za ljudstvo. Treba jih je toraj pregnati. To so lagali oni, ki natančneje samostanov še poznali niso, ali pa, če so jih poznali, jih le iz sovraštva in zavisti obrekovali. Res da, samostani niso v cerkvi neogibno potrebni, pa so prav koristni in nikakor ljudstvu v škodo, nego v največjo korist. Tudi mi radi pripoznamo, da ni vsak ud živel tako, kakor so mu veleval postave, pa za to ne obsojamo vsega reda, ker vemo, da je to le oseben pregrešek. Vsaka še tako popolna stvar ima vselej tudi nepopolnosti, ker na svetu ni nič popolnega.

*) Mekine so vas pri Kamniku.

hočejo povsod imeti prvo besedo in čez vse gospodovati. „Hiše kristjanov, so bivalšča živali“. „Judu je dovoljeno kristjanu delati krivico, ker je pisano: Svojemu bližnjemu ne delaj krivice, ne pa, da kristjanu ne delaj krivice“. (Sanhedrin). „Delavca, ki je izmed tvojih bratov, ne zatiraj, drugi pa so izvzeti. Kristjana (goi) smeš golufati in oderuške obresti od njega zahtevati; ako pa svojemu bližnjemu (t. j. judu) kaj prodaš, ali od njega kaj kupiš, nikar ne golufaj svojega brata. Bog nam je zapovedal, od kristjana zahtevati oderuške obresti, in mu še le tedaj posoditi, ako jih hoče plačevati, da mu toraj ne skazemo nobene pomoči, ampak mu prizadenemo še škodo celo pri reči, s katero nam koristi, Izraelcu pa tega ne smemo storiti“. „Prepovedano je kristjanu posoditi brez oderuških obresti, z oderuški obresti pa je dovoljeno, (Mojzes Bar Majmon). Naši modrijani so spoznali resnico, ko so Izraelcem dovolili od kristjanov jemati oderuške obresti“. Zdaj toraj vemo, zakaj judje tako oderuške obresti zahtevajo in pri kupčiji človeka opeharijo, ako le morejo. Judovski učenjaki so profesorja Rohlinga zaradi te knjige silno hudo napadali, in dr. M. Lazarus mu je očital, „da je greh tako knjigo pisati, ki ni rojena iz duha Kristusovega, pa tudi ne iz duha resničnosti“. Prof. Rohling je vsled tega razpisal darilo 3000 mark, (1800 gld.), ako bi mu kdo dokazal, da je kateri od njega navedeni izrek napačen. Pa dasi judje za denar vse storé, si tega darila doslej še nihče ni pridobil. Lahko bi tej zbirki še veliko takih in enakih izrekov pridejali, pa že ti zadostujejo. Kdor hoče toraj judje in njih početje poznati, ne sme prezirati njihovega talmuda. Ako bi bili prejšnji naši državni ki poznali to zbirko judovskih pravil, bi judje nikdar ne bili dospeli do moči, ki jo zdaj imajo. Pa judje so znali njih pozornost obračati na druge reči; natoľcevali so katoliško cerkev in njene zakone, češ, da so državi škodljivi, da jim je treba zaradi državnih korist odvzeti veljavo, itd. Dosegli so, kar so hotli; v raznih državah so se sklenile postavbe, ki vsestransko zavirajo prosto gibanje katoliške cerkve, ne državi, ampak judom na korist. Prav bi toraj bilo in silno potrebno, da bi naši sedanji državni ki svojo pozornost obrnili

na judovski talmud in temeljito preiskovali, je li mogoče take nauke strinjati z vrednim socijalnim življenjem in s pravo državno koristjo.

Politični pregled.

V Ljubljani 19. julija.

Avstrijske dežele.

Nemška ljudska stranka je grdo propadla pri shodu, ki so ga bili Fischhof, Newald, Walterskirchen, Kronawetter in drugi 16 t. m. napravili na Dunaju. Fischhofa in Waltraskirchena so sicer mirno poslušali, ko je pa jel govoriti vrednik „Deutsche Zeitung“ dr. Friedjung, navstal je tak šunder in ropot, da je moral predsednik dr. Newald zborovanje skleniti, vladni komisar pa zbranim zaukazati, naj se razidejo. Ali bodo pač omenjeni možje spoznali, da se z nemško liberalno (ali prav za prav judovsko) stranko ne dá nič opraviti, in da ji je treba odločno hrbet obrniti ali pa zobé pokazati?

Iz Tešinj (Šlezija) se poroča, da bodo na učiteljski v nekaterih predmetih podučevali v poljskem jeziku, tako počasi tudi tam prodira enakopravnost.

Iz Štajarskega dežel. zbora.

17. seja 7. julija. C. k. namestnik odgovarja na interpelacijo dr. Radeja zastran nemškega „Schulvereina“, ter bere najprej potrjena pravila tega društva rekši, da društvo meje svojega delokroga na Štajarskem ni prestopilo, zato vladi dosihmal ni bilo treba vmes segati, ako bi pa društvo prestopilo svoj delokrog, potem ga hoče vlada zavrniti v odločene meje.

Razrešijo se potom peticije. Peticija kmečke družbe v Spielfeldu zastran prenamebe vinarskega reda se izroči deželnemu odboru, da jo pregleda in o nji poroča v prihodnji seji. Pri peticiji za varstvo zoper klateže deželni poglavar govori dalj časa ter pravi, da so pritožbe opravilene, in zagotavlja, da bo vlada vse storila, da ustreže opravičenim željam.

Prošnje več Spodnje-štajarskih sosesk po toči poškodovanih se izroče deželnemu odboru. Društvo za podporo ljudem, ki pridejo na bobo, dobi 100 gl.; prav toliko Graške grevne izbe. Deželskemu učeniku telovadbe se všteje več službenih dosihmal ne vštevnih let. O prošnji nemškega „Schulvereina“ za pospeše-

vanje in podporo, poroča Ehmer, rekši, da je na Štajarskem 794.841 Nemcev in 388.419 Slovencev; društvo se poganja za vladnost in omiko na korist slovenskemu ljudstvu, in nasvetuje, naj zbor izreče, „da je delovanje društva za nemško omiko in za pouk blagronosno, naj bi ga toraj ljudstvo povsod podpiralo“ (cf. 16. sejo)

Heilsberg obrača se proti g. Radeju in mu očita besede, katere je rabil pri utemeljevanje svoje interpelacije. (Posl. Radej je namreč rekel, da „Schulverein“ občine zapeljuje in učitelje kvari (korumpira.) Govornik tedaj pravi, da je to laž in obrekovanje. Oglaš se predsednik, ter pravi, s takimi besedami se nimajo napadati udje zbornice. Dominikuš pravi, vsak narod mora varovati svojo narodnost, ker pa „Schulverein“ deluje zoper slovensko narodnost, se njegovo delovanje ne more imenovati blagronosno. On bere besede nemške narodnega moža, ki pravi: V tujem jeziku se ljudstvo poučuje, a ne izobražuje; ljudstvo postane pritlikavo, iz pritlikovcev pa ni krepke države.“ To je naše vodilo, poganjamo se za obstanek narodnosti, za ljudsko šolo. Slovenci nimajo srednjih šol, niti stolice na vseučiliščih. Kje je potem nevarnost za poslovenjenje spodnje Štajarske! Ni tedaj opravičeno, ako se deželni zbor posvetuje, kaj hoče izreči o delavnosti zasebnega zavoda.

Herman pravi, da valovi narodnosti visoko plujejo, in praktično bi bilo, ko bi se po vsi deželi poučevalo v slovenskem jeziku. Govornik je za to, da se zbrisejo besede o koristnem in blagronosnem delovanju nemškega „Schulvereina“.

Rechbauer pravi: državni jezik mora biti nemški, Nemci so državo osnovali in jo hočejo tudi vzdržati. Kdor dela zoper Nemce, dela zoper državo.

Barnfeind (nemški konservativec) predlaga konec obravnave, ki se pa ne sprejme (niso namreč še vsi nemški poslanci razlili svojega žolca.)

Schmiederer pravi, da se bodo Nemci varovali proplavljenja po Slovenceh. Falk govori za nasvet. Žolgar zavrača trditev Rechbauerjevo, da Slovenci nimajo literature in govori s pedagogičnega stališča zoper nasvet. Herman pravi: Današnja debata kaže, da drug drugega ne bomo prepričali. Dalje ko

Če so se pa godile take reči že pod po-božno cesarico, kako je še le bilo po njeni smrti, ker je bil njen sin in naslednik Jožef II. sam prostozidarjem zelo prijazen, zato pa protiven papežu in samostanom. Podeljevale so se vplivne službe zagrizenim sovražnikom svete vere, pri izvolitvi škofov se je pa malo gledalo na zmožnost, temuč oni je postal škof, kdor je bil ud skrivne družbe ali saj nasprotnik redovništvu, zraven pa popolnoma vdan cesarju. Tako je bilo leta 1780, ko je Jožef postal samovladar, že vse pripravljeno za napad, ker trobili so vradniki in vsi škofje razun štirih v protivnikov rog.

Napadanja, ki so bila do zdaj saj nekoliko prikrita, postala so očitna. Norčevali so se iz svetega rešnjega Telesa, molitev rožnega venca in petje Marijnih pesem bilo je državi nevarno in procesije so bile prepovedane. V napadanju so se skušali čevljarji, kuharice in — škofje. Zgodilo se je, da sta na Dunaji čevljar in kuharica pisala o strogo verskih rečeh, tadanjí ljubljanski škof je pa izdal pastirski list, v katerem govori zoper samostane, procesije, bratovščine in hvali nespodobno ravnanje s svetim očetom.

Ni čuda toraj, da je sklenil cesar, ki je bil s tako umazaním pisanjem v svojih mislih gledé cerkvenih naprav le še bolj potrjen vsekati samostanom smrtno rano. 12. januarja 1782, toraj pred sto leti, izdal je povelje, naj se vsi samostani Kartuzijanov, Eremitov, Karmelitov, Frančiškanov in Klarišaric zapró. Temu so nasledovali še drugi. Ali mislite, da je bilo to nepričakovano? Kaj še. Saj se je že iz vseh prejšnjih cesarjevih naredb videlo, kaj namerava. Prepovedalo se je namreč vsem samostanom dopisavati v Rim do papeža; zapovedalo, naj se popišejo vsa posestva in grozilo opatom s kaznijo, če še ktereга novince sprejmo. Če se je pa napad tudi pričakoval, vendar je obšla groza vse, ko se je zvedel oni ukaz. Posebno močno je zadel našo domovino. Izmed 15 samostanov, ki so bili leta 1780 na Kranjskem, bilo je v štirih letih enajst zatrtih. Že l. 1782 bili so pregnani Kartuzijani iz Bistre pri Borovnici, Klarice iz Ljubljane, iz Loke, iz Mekina pri Kamniku in Dominikanke iz Velesovega nad Kranjem. Čez dve leti so prišli na vrsto bosí in obuti Avguštinci v Ljubljani, Cistercijenci v Kostanjevici in samostan ravno tega reda v Zatičini,

ki je bil najstariši na Kranjskem. Vstanovil ga je patrijarh Peregrin l. 1135. Marsiktera nevihta mu je že pretila, napadali so ga divji Turki, a vbrani se je ukljub vsem stiskam čez 600 let. Kar niso dosegli divjaki, to so dognali olikanci pred sto leti. Leta 1786 padli ste še dve trdnjavi prave vere, kapucinska samostana v Kranji in v Novem mestu. Za izvrševalce omenjenega ukaza bili so izbrani naj besnejši sovražniki redovništva. Oni, ki jim je bila vedno na jeziku olika, prostozidarstvo, čista vera Kristova, so tu dovolj pokazali, kako daleč so bili od prave olike, posebno pa od prave vere. Kakor ljute hijene divjali so po samostanih. Niso jih ganile solze in prošnje sivih starčkov, ne jok in stok nježnih devic. Na vse to so se le zaničljivo posmehovali. Brezobzirnost je bila povsod velika in prognali so redovnike povsod tako, kakor je bilo zapovedano. Navesti hočem le, kako se je godilo v Mekinah.

Zjutraj ob devetih je prlomastil roj vradnikov v samostan, ne zménivši se, da ni moškim dovoljeno stopiti čez prag. Poklicali so opatinjo in vse nune in jim naznanili, da si morajo v 6 mescih drugod strehe poiskati. Pri

govorimo, bolj gremo vsaksebi. Današnja obravnava ga je potrdila v prepričanju, da moramo v čislui imeti take naprave, ki zagotavljajo narodnost, namreč kurije v deželni zboru in posebno deželno vladu za Spodnje Štajersko. Posl. Wurmbrand govori, kakor Rechbauer, in pravi da nekateri vodje stvar pretiravajo, da se odlikujejo in svojo važnost dokazujejo, dr. Radej je Nemce razdražil, in tega ne morejo trpeti. (Hudobno slovensko jagnje ti, ki zmirom volkovom vodo kališ!)

Poslanec Šuc v daljšem govoru opravičuje postopanje Slovencev, glej prvi članek zadnjega „Slovenca“.

Za dr. Šucem se oglasi Sprung in govori zoper Hermana, Šuca in Žolgarja. Ko je že govoril poročevalec, pride stvar na glasovanje. Stavil se je predlog, da se nasvet loči na dvoje, to je, prvi del govori za to, da naj se „Schulvereinu“ ne da nič, drugi pa naj se pohvali, a predsednik ni tega storil. Nasvet v svoji celokupnosti je dobil večino. Vsled tega pa izjavi Karlon, da bi bil on in njegovi tovariši glasovali za prvi del nasveta (da se ne da nič).

Peticije, ki so bile še na dnevnem redu se izroče deželnemu odboru za izvršenje po nasvetu odsekov.

Poslanec Žolgar se poteguje za to, naj se da zasebni dekliški šoli v okolici Celjski podpore 300 gld. Posl. Nekerman je zoper. Odbije se. (V tej šoli uče šolske sestre, čemu te podpirati? !)

Prvomestnik finančnega odbora dr. Neupauer predlaga resolucijo, naj se vlada naprosi, da pri tožbah zaradi zemljiškega davka gleda na to, kaka je prava razmera pri vcenitvi zemljišč pri posameznih deželah.

Cesarski namestnik to obljubi, in pravi, da si bode prizadeval s pota spraviti nasprotje, ako bi se kje prikazalo.

Predsednik: Deželni odbor se bode prizadeval, izvršiti to, kar mu je naložil deželni zbor, a vendar pravi, da mu bode bržkone težko shajati s 35%, ki so mu privoljeni. Četrta seja pete dobe zborovanja je s tem končana. Zbor zakliče trikrat slava Njih Veličanstvu in seja je s tem sklenjena.

Vnanje države.

Narodna svečanost na spomin začetka ljudovlade je v Parizu svečano izpala, vreme je bilo krasno. Povsod je vladal red. Vendar brez nesreče tudi ni bilo. Razpočil se

je balon 700 metrov visoko v zraku, a ogrinjalo je veter napihoval, da je počasi padalo in zrakoplovca sta se rešila. Tudi po deželi so praznik navdušeno praznovali (zakaj neki ne, saj je vlada republikanska in kar vlada želi, se rado sijajno izvrši.)

Iz Aleksandrije naznanja „Reuter's Office“ 17. julija ob 11. dopoldne: Admiral Seymour je razglasil, da hoče z dovoljenjem egiptovske vlade mir napraviti. — Požigalce bode pustil postreliti, pohajkovalce zapreti in nihče ne sme mesta zapustiti po solčnem zahodu. Preko Pariza se javlja, da je Arabi-paša zapovedal ljudsko ustajo. Vojsna naj se zbere okoli Kahire.

Nemški konsul je zbežal iz Kahire 16. t. m., z njim je šlo 300 nemških in avstrijskih podložnikov. Pripeljali so se po železnici v Ismailo, od tod pojdejo po Sueskem kanalu v Port Said.

Iz Novega Jorka se poroča, da so 14. t. m. zaprli dva brata, Plaherty, v grofiji Knery, ker ju imajo na sumu, da sta bila pri umoru, v Dublinu v parku „Phoenix“. Doma sta pa ta dva iz Londona Ortario (Kanada). Svojo domovino sta zapustila boje 12. t. m.

Izvirni dopisi.

Škofja loka, 16. julija. Je že tako! če koga hvalim, mu ni všeč; če se iz koga nedolžno ponorčujem, se mu zamerim; če v sestavku kako besedo trikrat ponovim, ne znam pisati; bi ga moral vsaj desetkrat prej prebrati, da bi tako groznih napak ne narejal. Norc je, kdor se s petjem vkvarja, je rekel, če se ne motim, nas pesnik; jest pa bi skoraj rekel, da norc je, kdor se z dopisovanjem vkvarja. V Kranji, v Kamniku itd. so ljudje bolj pametni, ker tam se za Slovenčeve bralce leto in dan toliko novega zgodi, kakor — v Žabnici.

Od guječe pri zadnji veselici, v čitalnici, od učiteljske konference in od narodnosti, od ptujcev bi se dalo kaj povedati, pa raji molčim, ker bojim se, da bi mi kdo očital, da nisem le otročji, ampak da sem s svojimi neslanostmi člo Spectabilis II. postal. To bi mi vendar ne bilo ljubo. Zato prav objektivno poročam, da nas je danes družba rokodelskih pomočnikov iz Ljubljane obiskala, v kapucinski cerkvi poštozao molila in pri Balantu pošteno se razveseljevala. Njih petje pri sv. maši in na vrtu je jako dopadlo in vsa obnaša pomočnikov

je naj boljši vtis na prebivalstvo naredila. Bog živi pošteno rokodelstvo in vrla družbinska predstojnika! Subjektivno le opomnim, da bi bilo čas v Loki za rokodelske učence kaj storiti. Naj bi si mestni očetje Tržič v zgled vzeli in vsaj nedeljsko šolo za rokodelske učence vpeljali. Marsikteri bi se tako spačenosti obvarovali; bi morebiti člo sramotno ponočno vpitje vsled veči omike potihnilo, (!) saj drugih pripomočkov policijski odsek — kakor je čutiti — tako nima, da bi to grdo razvado odpravil. Merodajne krogo si pa upam vprašati, bi li ne bilo mogoče tudi v Loki tako koristno rokodelsko družbo ustanoviti? Saj je obrtnija pri nas tako živahna, in moralnost med pomočniki? Pač žalostno mora biti, če je nekdo rekel, da bi pri nas le družba za „šnops“ velik uspeh imela. Kako zaslužljivo bi toraj bilo, če bi kdo te reči se podstopil, v klub vsem težavam, ki se vsaki dobri napravi nasproti stavijo!

17. julija zjutraj po štirih smo precej hud potres čutili; isto tako tudi ob 1/2 9. uri.

V Horjulu, 18. julija. (Potres.) Po dveh lepih in jako toplih dneh ostrušil nas je v ponedeljek 17. dan t. m. koj zjutraj dve — tri minute pred polpeto uro hud potres, kateri me je z odejo vred nekako vrgel iz postelje, in po grmenji in bobnenji tresoč se nekaj časa nisem vedel, jeli tresčilo ali kaj. Za prvim sta po prestankih čutila se še drugi in tretji. — Sedem ali osem minut pred deveto pripovedujem g. župniku, prišlemu od podružnice, o Zagrebu, o Bedekoviču in Mihajloviču, kar zabobni in se potrese še hujše od prvega tako, da sva oba odskočila od mize, in da je farovž po sobah, vzlasti po veži dobil nekatere razpokline. Tako so se prikazale tudi po drugih hišah, dva stropa sta se v vasi deloma celó porušila. — Četrta eno sva pri kosilu, kar spet zadoní in se malo potrese, in tako koj po četrth uri popoldne. Nekteri so šteli devet posebnih potresov tisti dan. Razun tega so slišali ob enajstih v noči; drugi dan 18. t. m. sem čul nekoliko pred štirimi, bolj močno koj po petih, in nekteri tudi po desetih dopoldne. Vzlasti po drugem potresu so otroci zavekali, ljudje prihiteli na cesto ali iz hiš na plano; po polji in po hišah so mnogi videli, kako se je vse gugalo in majalo. Nebo je bilo z oblaki tu in tam prepreženo, vreme neprijetno, soparno. Sploh se dozdeva, da so prihajali od zapada proti vzhodu. Horjulski dolini ostane 17. dan t. m., kedar so prejšnja leta navadno vozovali preljubljenega svojega duhovnega očeta g. Aleša, v prihodnje v posebnem spominu.

Dostavek vredništva: Skeraj iz vseh krajev Kranjske se poroča o tem potresu.

Iz Šentvida, 18. julija. Potres je bil ponedeljek jutro v Šentvidu nad Ljubljano ob 1/2 5. in ob 3/4 9.

Iz Boh. Bistrice, 17. julija. Danes ob 1/2 5. uri in 3/4 na 9 zjutraj je bil pri nas močan potres in je trajal vsakokrat kakih 3 sekund.

S Šenturške gore, 17. jul. Danes zjutraj ob 9. po naši uri čutili smo tu na naši gori kake 3 sekunde trajajoči močan zibajoči potres. Zrak miren, a silao soparen in dimen.

Domače novice.

V Ljubljani, 20. julija.

(Letno poročilo.) I. mestna 5razredna ljudska šola ust. 1861/2 je imela začetka leta 467, a konec leta 433 učencev v 5 šolskih sobah, med temi je za višji razred sposobnih 313, a

teh besedah obledele so vse ko zid, nastal je jok in zdihovalje. Prosile so, naj se jih usmili. A namesto tolažbe čule so zaničevanje: „Kaka nespamet, da se jokate, cesar vam hoče dobro, oprostiti vas misli te temne ječe in iz vas storiti dobre državljanke in skrbne matere. Čemu se toraj kremžite, zahvalite se cesarju za dobroto“. Opatinja mora izročiti ključe, potem pa s tovaršicami priseči, da ne bo nobena nič samostanskega prikrila in za se pridržala. Samostansko je pa po njihovi misli vse, razun perila, ki ga je vsaka seboj prinesla. Če je ktera imela premoženje in ga samostanu zapustila, ga ne dobi nazaj. Pol leta smejo še skupaj ostati, ta čas naj se pa odločijo, kam bodo šle in škofa naj prosijo, da jih odveže od samostanske obljube. Hrane nimajo več skupaj, nego vsaka dobi 30 soldov na dan. Onim, ki še niso storile obljube in pa nunam, ki zapuste deželo, obljubi se 100 gld. za vselej, nune, ki stopijo v drug red, dobe vsako leto 300 gld. in zdaj za obleko 60 gld., ki pa grede med svet 200 gld. vsako

leto in zdaj 100 gld. za obleko; ako se pa omože ne dobe ničesar več. Če bi bili to tudi plačevali, kar so obljubili, bi še bila nekaka odškodnina. A bila je to le zvijača, da bi tem mirneje vresničili svoje namene. Ko se je vse nekoliko poglelo, so tudi plačo ustavili. Da, zgodilo se je, da nunam še dosti obleke niso dali, ampak naložili so jih na pol oblečene na pokrit voz in jih take peljali več dni daleč v drug samostan. Zadnji dve mekinski nuni, že stari devici, bile ste čez pol leta prisiljeni zapustiti priljubljeni kraj in v največji revščini si drugod strehe poiskati. Šle ste v Velesovo, kjer so tudi spodili nune, s pustili nekaj prav starih. Tudi tu jim niso dali miru, ker v kratkem so jih prognali. Zadnja mekinska nuna izstopivša iz reda svete Klare je umrla v Loki kot uršulinka. Taka osoda je zadela mekinski samostan, ki je bil sozidan leta 1307 in kamor so kranjski plemenitaži nad 400 let pošiljali svoje hčere.

(Konec prih.)

nesposobnih 116, tedaj nekaj več kakor tretjina. Pripravnica za obrtniško šolo ustanovljena 3. maja 1877 je imela ob začetku leta 104 učence, med letom jih je vstopilo 42, a izstopilo 48 in na koncu leta jih je ostalo 97; vstopivših je tedaj $104 + 42 = 146$; kaj kažejo te številke? Druzega nič, kakor da vse leto učenci izstopajo in vstopajo... nekateri vstopijo le za par mesecev, samo da dobe spričalo. — Učencikov je bilo 5 in učitelj verouka, ki je pa tudi učil krščanski nauk v II. mestni šoli.

II. mestna 5razredna lj. šola na Cojzovem grabnu v Krakovem, ustan. 1. oktobra 1870 je imela v 9 šolskih izbah v začetku leta 673 in ob sklepu 625 učencev. Za višji razred sposobnih je bilo 414, nesposobnih 201, tedaj nekaj manj, kakor polovica. V pripravnico za obrtniško šolo, ustan. 3. maja 1874, se jih je ob začetku leta vpisalo 121, vstopilo jih je 34, a izstopilo 36, tako da jih je ostalo na koncu leta 119. Vseh skupaj jih je hodilo v šolo $121 + 34 = 155$. Tudi tukaj tako gibanje kakor na I. mestni šoli. — Ta pripravnica je pač prava preglavica mestnim šolam, ustanovljena je namest bivše nedeljske šole, ki je nehala z novimi šolskimi postavami.

Imenuje se pripravnica za obrtniško šolo, pa zakaj? Vsak rokodelski učenec bi imel toliko izučen biti, da bi stopil v obrtniško šolo? Zakaj pa ni? Vsak „zakaj“, ima svoj „zato.“ — Poglejmo pa raje osebo take pripravnice. To je a) iz Ljubljane, ljubljanski dečki so to, ki so hodili po več let v ljudsko šolo, a navadno se malo naučili — zamorca umivati ali pa tacega dečka v šolo siliti, je skoraj jedno in isto delo, za nekaj pa vendar mora biti, tedaj naj postane rokodelski učenec, in ker ni še šole dovršil, naj hodi še v pripravnico, bolj nekaj, kakor nič, da bi le redno hodil? No, da so med temi gadi tudi nekateri boljši vmes, razume se samo ob sebi, tukaj se govori le o večini; b) drugi so prišli iz dežele v mesto; ti so pa navadno boljši dečki, pri nekaterih rokodelcih potrebujejo uže boljše krepkih dečkov, in taki hodijo v šolo, — da bi se kaj naučili.

Kako pa je z vredbo. Pogled na učne knjige nam to razjasni. Na II. mestni šoli je v 1. razredu slov. nemški abecednik v 2. razredu je II. nemška slovnica, a na I. mestni šoli je v 1. razredu slov.-nemški abecednik in v 2. razredu 4. Lesebuch für die Volksschulen, tedaj nemsčina odločuje, v kak razred ima stopiti učenec. Na I. m. š. jih je v 2. razredu 62, a v 1. razredu 84. Na II. m. šoli v 2. razredu 87, v 1. razredu 68; tedaj jih je bilo na obeh m. šolah v 2. razredu $62 + 87 = 149$, v 1. raz. $84 + 68 = 152$, toraj je bilo takih, ki so se učili nemški brati 152, in takih, ki so že nemško brati znali in bi se imeli učiti še dalje 149. — Učenci prišedši iz mnogorazrednih šol, bodi si iz Ljubljane ali drugod, znajo sicer nekoliko nemsčine, a številjenja in spisa znajo manj mimo tistih, ki so hodili v ednorazrednice, kjer se ni podučevalo v nemsčini. Iz tega je tedaj očitno, kako napačno je sploh za ljudsko omiko, ako se prezgodaj sili z nemsčino v ljudske šole, otroci ne znajo potem najpotrebnejših reči ne v slovenskem, še manj pa v nemškem jeziku, za podučevanje v nemškem še niso bili dovolj pripravljeni, a slovenskega se niso učili.

Še bi bilo marsičesa omeniti o ti pripravnici, a danes omenim le to, da večerna šola na ti pripravnici, ob torkih in petkih, je bolj na kvar, kakor na korist mladini; polovica vpisanih tako ne prihaja k tem večernim

šolam, nekateri rokodelci, n. pr. peki ne utegnejo, več dečkov gre sicer iz doma, a v šolo jih ni, ti pa, ki pridejo vrativši se iz šole, razgrajajo, rogovilijo, da se mestjani razgledujejo nad njimi.

(Slovenski obrazci za cerkvene račune) se dobivajo v R. Milica tiskarni v Ljubljani.

(Svečarska umetnost.) Te dni je imel svečar gosp. Oroslav Dolenec v glediščnih ulicah razstavljenе velike, krasno izdelane in okinčane cerkvene sveče, pa dva lepa keliha in tri „albume“ v podobi mašnih bukev, vse namenjeno za tržaško razstavo. Kdor je to res umetno izdelano bingó iz samega voska videl, se mu je gotovo čudil. V Trstu bo pa brez dvoma našlo zasluženó pripoznanje.

(Mašnikovo posvečevanje), ki bi se bilo imelo danes pričeti, so morali odložiti, ker ministerstvo bogočastja še ni rešilo prošnje, v kateri je škofijstvo za novoposvečence prosilo „titulum mensae.“

Razne reči.

— Mil. škof dr. Jan. Glavina je odložil svoj prihod v Trst na 29. dan t. m. Slovesna inštalacija pa bo 6. avgusta. Tako se „Edinosti“ poroča iz duhovnih krogov.

— Z zvonika v Št. Vidu je padel 17. t. mesca mlad delavec Matija Košir, iz Retij, fare Loškopotoške. Spustil se je po vrvi iz lin, da bi nekaj popravil solčno uro. Namesto 5 vozlov naredil je bil na vrvi samo tri, ter se ni mogel poprijemati, ko je hotel splezati nazaj. Prosil je v stolpu stoječega tovariša, naj mu podá roko, ter ga potegne v zvonik, pa preden mu je zamogel kdo priti na pomoč, zapustile so ga moči in je padel na tla ter obležal v nezavednosti. Dejali so ga v sveto olje, in nedolgo potem je umrl.

— Županstvu v Višnji gori se je 16. t. m. odpovedal dosedanji župan Franc Vovk. Pri novih volitvah se narodnjaki nadejajo zmage, ki jo jim vsi tudi prav iz srca privoščimo, ker bi bilo zares čudno, ko bi slovenska V. šajsgora imela nemškega župana.

— V Savinji blizu Zidanega mosta je 15. t. m. utonil konduktér Lešnik iz Siska, ko se je šel z nekim tovarišem v njo kopat.

— Vabilo k veliki narodni veselici, ki jo priredi idrijska čitalnica v nedeljo v dan 23. julija 1882 na gospod J. Leskovicovi pristavi v prid „Narodnega doma.“ Program: 1. „Najprej“, Jenko, godba. 2. „Slovan“, J. Vašak, moški zbor. 3. Slavnostni govor. 4. „Overtura, Cavatina i due foscari“, J. Verdi, godba. 5. „Tičica“, F. Majer, četverspev. 6. „Venec narodnih pesmi“, A. Salmič, godba. 7. „Jadransko morje“, A. Hajdrih, moški zbor. 8. „Vinska poskušnja“, komičen prizor s petjem. 9. Tombola. 10. Ples. Združeni odhod iz čitalnice ob 1/4. uri popoldan z zastavo in godbo. Za gospode vstopnina k plesu 50 kr. K obilni udeležbi najuljudneje vabi Odbor.

— Obešenega v gozdu so našli 17. t. m. pri Zidanem mostu davkarskega adjunkta Jesenka iz Brežic, ki so ga že 6 tednov pogrešali. Truplo je bilo že razjedeno; pravijo, da se mu je v glavi mešalo.

— Ogenj so 16. t. m. otroci zanetili Podjamo, fare hrenovške ob 1/2 11. ure dopoldne, ko so bili odrašeni večidel vsi v cerkvi. Pogorelo je 6 poslopij, katerih je bilo prav malo zavarovanih. Zmerom priporočamo: pazite na otroke, pa ljudje se vse premalo zmedijo za ta svarila.

— Ogenj. Iz Motnika, 17. julija se

nam piše: Danes so na Maloravni trije kmetijski gospodarji pogoreli; škode pravijo, je čez 2000 gld. Enemu je kar pri sadnem drevju škode čez 200 gld., ker je bilo okoli poslopja nasajeno. Pravijo, da so otroci sami doma bili in ogenj zatrosli.

— Razstava v Trstu. Stavbe in priprave za razstavo so končane. V 6 mescih se je tukaj izvršilo tako ogromno delo, da vsi zvedenci sodijo, da se kaj enakega v tako kratki dobi ni nikder še storilo. In to se mora priznati: delo je delalcem v čast. Razstavna poslopja niso le velikanska, temuč tudi primerna in krasna. Zdaj pa se vozi dan na dan iz vseh pokrajin velike Avstrije in Ogerske na stotine zabojev blaga za razstavo, in v prihodnih 14 dneh se vse vredi in vsaka stvar na svoje mesto postavi. Oj, to bode še dela! Odbor je v zadnjem času vse oskrbel, da dohajajoči obiskovalci dobé dostojna in cena stanišča. Razven prostorov v gostilnicah je na razpolago preko 1000 sob, katere so ponudili zasebniki. Cene so vsem trdno določene, in poseben odsek bo stanišča nadzoroval, in tuje goljufije varoval. Za tramvaj, omnibuse in fiakarje je določil magistrat za čas razstave nov vožni red, in za zadnje tudi nove tarife; katerih se bodo morali strogo držati. Vsak prestopok se bo ostro kaznoval. — Po najnovejši določbi pridejo iz Pulja ob razstavi tri velike vojne ladije. „Edinost.“

— Predor čez Alpe? Francozje se pripravljajo, da hočejo Alpe še kje predreti. Čenis in St. Gotthard jim ne zadostujeta. Hočejo še kje v sredi med tema dvema napraviti predor, mislijo na prelaz pri Simplonu. Predor bi tukaj ne bil tako drag, kakor St. Gotthardov, a globokeje pod zemljo bi mogel iti, bojé se pa prehude vročine v zemlji, uže pri St. Gotthardovem so delali pri 38° toplote, više pa baje človek ne prestane.

— Strašna nesreča se je zgodila na železnici Moskov-Kurski med postajami Černijevim in Podijevim. — 12. julija je ves dan hudo lilo, vihar je podiral stara drevesa, 1 uro po odhodu iz Černijevega se je preukucnilo 9 vagonov po razmočenem nasipu 14 metrov globoko. Tla so bila vsa premočena in vozovi so treščili na zemljo s tako silo, da se je nad njimi zemlja zagrnila. Potniki, 239 jih je bilo, so bili živi zakopani. Nepoškodovanih je samo 58 ljudi, — rešili so jih še 38, a ti so močno poškodovani in več jih je umrlo na cesti. — Mrtvih je baje nad 140 oseb. Med njimi je general-lajtnant Drentelen in njegov sin, stotnik pri životni straži. V vozu prvega razreda je bila deputacija vojaških častnikov, ki je šla od Skobejevega pogreba domov v Kursk, ti so vsi zgubljeni. Čez poldrugo uro je prišel vlak na pomagaj. Prekucnjenih vozov je bilo pet druge vrste, a dva prve vrste. Veliki knez Nikolajevič, ki se je hotel peljati s tem vlakom, je ostal v Moskvi in tako bil rešen. Dosihmal so se take nesreče godile le po ameriških in angleških železnicah, ker tam neznansko hitro vozijo, sedaj moramo pa kaj tacega slišati tudi iz Rusije, malo več previdnosti, in nesreč bi ne bilo toliko.

— Ladija v Holandiji „Ader“ se je potopila, šla je po vojake v bližnje mesto, še le, ko je minol četrti dan, in je mrlič naproti priplaval, šli so jo iskat; z barko se je potopilo 70 vrlih brodarjev.

Telegrafične denarne cene 19. julija.

Papirna renta 77 20 — Broberna renta 78. — Zlata renta 95 10 — 1860letno državno posojilo 131 25 Kreditne akcije 326. — London 120. — Ces. kr. cekini 5.67 — 20-frankov 9.57.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.